

IN MEMORIAM

DR. SC. JOSIP STIPANOV

18. STUDENOGA 1939. – 14. VELJAČE 2021.

Početak 2021. godine u 82. godini života napustio nas je istaknuti hrvatski filozof i knjižničar dr. sc. Josip Stipanov. Bio je dugogodišnji djelatnik, a potom i ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu do 2007. godine, kada odlazi u mirovinu.

I nakon umirovljenja pratio je sva knjižničarska događanja jer je želio i dalje biti dio knjižničarske priče, a ni knjižničarska sredina nije mogla bez njega. Njegova temperamentnost, otvoren duh te ljubav prema ljudima uvijek su i u svakome društvu bili dobrodošli.

Dr. sc. Josip Stipanov rođen je 18. studenoga 1939. godine u mjestu Soline na Dugome otoku. Osnovnu školu pohađao je u rodnome mjestu, a klasičnu nadbiskupsku gimnaziju i studij teologije u Zadru. Na Gregorijani u Rimu studirao je filozofiju koju je 1971. godine završio doktoratom. Nekoliko godina radio je kao profesor u klasičnoj nadbiskupskoj gimnaziji te na Višem bogoslovnom učilištu u Zadru. Godine 1972. zaposlio se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu gdje se, ponajprije, bavio hrvatskom retrospektivnom bibliografijom. Od 1975. do kraja 80-ih godina prošloga stoljeća bio je voditelj Službe za razvoj i unaprjeđenje knjižničarstva, zatim do 1997. zamjenik ravnatelja Knjižnice te od 1998. godine vršitelj dužnosti upravitelja Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Glavni ravnatelj postao je 2002. godine i na tome je mjestu ostao do veljače 2007. godine, kada odlazi u mirovinu.

Zahvaljujući dr. Stipanovu u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu započela je produktivnija uporaba suvremene informacijske i telekomunikacijske tehnologije, novih medija, kao i uporaba knjižničnih usluga na daljinu. Knjižnica je tako izravno i neizravno pridonijela razvoju i drugih hrvatskih knjižnica te njihovu povezivanju u funkcionalni knjižnični sustav. Tijekom njegova mandata Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu postala je 1. srpnja 2005. godine punopravna članica Europske knjižnice te tako započela sustavnije i intenzivnije djelovanje na međunarodnome planu.

Dvadeset je godina dr. Stipanov sudjelovao u pripremi izgradnje i izgradnji nove zgrade Knjižnice, te je s radošću 1995. godine dočekao njezino otvorenje. Bio je posebno ponosan na tu *staklenu kocku* na zagrebačkome Trnju, te je u mo-

nografiji izdanoj povodom obilježavanja 400. obljetnice Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu istaknuo velike zasluge hrvatskoga naroda koji je izgradio dvije zgrade za svoju nacionalnu knjižnicu u istome stoljeću, što je doista rijedak primjer u Europi. U istoj je monografiji istaknuo da je preseljenjem u novu zgradu Knjižnica dobila prostorno-tehničke uvjete u kojima su se na novi, cjelovitiji i djelotvorniji način mogle odvijati njezine nacionalne, ali osobito sveučilišne zadaće, kao i brojni programi i projekti.

Dr. Stipanov objavio je više od 50 znanstvenih i stručnih radova, studija i članaka, uglavnom u Hrvatskoj i nešto manje u inozemnoj strukovnoj periodici. Za svoj je rad dobio niz priznanja i nagrada, od kojih treba izdvojiti Kukuljevićevu povelju i odlikovanje Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

Koliko su mu knjižnice bile bitne, dokaz su i njegove dvije najpoznatije knjige pod nazivom *Knjižnice i društvo – od potrebe do mogućnosti* i *Povijest knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj*. Izdavač je obiju knjiga Školska knjiga. U prvoj je knjizi nastojao prikazati sociološki, komunikološki i kulturološki aspekt nastanka knjižnica od Mezopotamije do digitalnoga doba, njihovu ulogu u budućnosti te kako je društvo utjecalo na nastanak, djelovanje i razvoj knjižnica. Druga knjiga donosi prikaz razvoja knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj preko različitoga društveno-povijesnoga konteksta određenoga razdoblja. Postala je omiljeno štivo studenata knjižničarstva i svih onih koje zanimaju knjige, knjižnice i njihov razvoj tijekom povijesti.

Postumno je u listopadu 2021. godine Ogranak Matice hrvatske u Zadru objavio i njegovu treću knjigu *Komunikacija i društvo od početaka do danas* koja je predstavljena 21. listopada 2021. u dvorani Ogranka u Zadru. U uvodnome poglavlju knjige razmatra se komunikacija kao takva, njezine bitne odrednice i osobine te njezine vrste kao bitne sastavnice društva. Potom slijedi povijesni prikaz razvoja komunikacije, komunikacijskih sredstava, odnosno medija, komunikacijskih tehnologija i komunikacije kao društvenoga procesa od pretpovijesti do današnjih dana.

Dr. Josip Stipanov bio je poseban čovjek. Knjižnicu je smatrao svojim drugim domom i volio je njezine ljude, a i oni su voljeli njega. Bio je užitak raditi u Knjižnici dok je on bio na njezinu čelu jer empatija koju je prema svakome pokazivao bila je poticaj da se radi bolje, brže i kreativnije te da se stvara bolje društvo, društvo koje se temelji na zajedništvu, suosjećajnosti i ljudskosti. Upravo takvo društvo donosi svima nam željene promjene kojima je dr. Stipanov nesebično težio.

Ostaci truda, rada i znanja dr. Stipanova zauvijek će ostati zapisani u povijesti stvaranja ugleda i statusa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, kao i sveukupne hrvatske i međunarodne knjižničarske zajednice.

Nela Marasović
nmarasovic@nsk.hr